

Liikkeellä luonnossa: Tuulimylyjen uhat

YLE FST5 24.2.2007 klo 17:45

Norjalaisen luontodokumentin teksti, suomentanut Kai Koskela©

Tuossa on yksi!

Huuhkaja ja merikotka elävät tuulisella Norjan rannikolla.

Tuuli antaa meille voimaa. Vihreää voimaa.

Nordmören Smölassa tuuli muuntuu sähkövoimaksi. Mutta tämä on myös merikotkan koti. Täällä elää enemmän merikotkia kuin missään muualla maailmassa.

Uskoimme saavamme "vihreää voimaa".

Nyt laitoksista on tullut jotakin joka uhkaa luonnonperintöämme – ja riistää luontokokemuksen tulevilta sukupolvilta.

Pääsiäinen Smölassa. Tuuliturbiinit seisovat kuin enkelit maastossa.

Tämän yksivuotisen kotkan on leikannut kahtia turbiini 25.

Smölan merikotkien kevät alkaa traagisesti.

Enkelit likaa siivissään

Elisabeth Marøy haaveili talon hankkimisesta kotisaarelta Haröyalta. Nyt hän on unohtanut talohaaveet, koska tänne puuhataan tuulivoimalaa.

Eräs yritys on hakenut lupaa 78 turbiinin rakentamiseen luodoille.

Minä niin masennun heti kun ajattelenkin sitä. Pian aurinko ei enää laske mereen, vaan tuulivoimalaan.

Raha ja luonto on asetettu vastakkain.

Entinen luontoaktivisti hylätyn kotkanpesän luona Smölassa. Nykyään hän on voimalayhtiöiden palveluksessa.

Mielestäni tuulivoima on tärkeä työkalu vähennettäessä ilmastokaasupäästöjä.

Valetta, pötypuhetta. Silkkaa valhetta.

Jos halutaan vähentää päästöjä maailmassa, niin on tehtävä juuri niin, eli vähennettävä päästöjä. Ei pidä luoda uusia ympäristöongelmia ja tuhota luontoa.

Neitseellinen Helgeland on huuhkajan paratiisi. Missään muualla maailmassa ei ole enemmän huuhkajia.

Se tarvitsee paljon tilaa, eikä siedä häirintää pesiessään. Nyt se saattaa menettää pesimispaikkansa.

Smölassa oli ennen laajoja koskemattomia alueita. Suurin koskematon alue Møran ja Romsdalin rannikolla oli tämä.

Niissä maisemissa merikotka eli rauhassa neljä vuotta sitten.

Olemme seuranneet kehitystä ja havainneet, että etenkin viime vuosi oli dramaattinen.

Alussa oli tärkeää saada vaihtoehtoista energiaa, kuten tuulivoimaa. Ajan mittaan olen tajunnut, että rannikoiden tuulimyllyt ovat raskasta teollisuutta.

Norjan luontoon ei ole koskaan kajottu näin pahasti.

Turbiineja kutsutaan "myllyiksi", tuulivoimaa kutsutaan "vihreäksi", teollisuuslaitoksia "puistoiksi".

Toimiluvan päätyttyä, sanotaan voimayhtiöissä, luonto voidaan ennallistaa. Onko se mahdollista?

Aikaisemmin tällä alueella oli valtavasti kotkanpesiä. Eniten koko maailmassa.

Voimalat ovat pelottaneet kotkat pois, pakottaneet ne muuttamaan. Nordmören merikotkatiheys ei enää ole maailman suurin.

Eikä siinä kaikki. Tuulivoimala ei ainoastaan säikäytä kotkia pois, vaan myös tappaa niitä.

Roottorin lapojen pyörimisnopeus on 250 km/h.

Jo alkuaikojen 68 turbiinia tekevät pahaa jälkeä.

Ennen kuin Gro Harlem Brundtland on ehtinyt avata Smölan laitoksen, ensimmäinen merikotka on jo menehtynyt. Ja lisää seuraa.

Johtuiko laitoksen rakentaminen siitä, ettei tunnettu luontoa?

Ei. Luontotuntemuksessa ei ollut mitään vikaa.

Smölan tekee erikoiseksi sen valtava määrä merikotkia.

En usko, että tulevia laitoksia Norjassa tullaan rakentamaan keskelle merikotka-alueita. Mutta uskon, että tietoa oli jo ennen kuin laitos suunniteltiin. Ja me opimme jatkuvasti uutta.

Sanoimme jo etukäteen, että tuulipuiston rakentaminen tänne, keskelle maailman suurinta merikotkien pesimäaluetta... Tiesimme, että tässä kävisi näin! Meillä on siitä mustaa valkoisella.

Nyt ne sanovat yllättyneensä siitä, että kävi juuri kuten sanoimme...

Satelliittilähettimet paljastavat minne kotkat lentävät. Yhdelle voimala-alueen poikasista asennettiin viime vuonna sellainen.

On maaliskuu. Poikanen on välttänyt roottorin lavat ja lentänyt etelään.

Valtion voimalayhtiö ja Luonnontutkimuslaitos haluavat oppia lisää kotkista ja turbiineista.

Tämä on Norjan ensimmäinen suuri tuulivoimala. Tarvittaisiin valtava laboratorio jotta saataisiin tietoa tuulimyllyjen vaikutuksesta luontoon.

On palkattu lintutieteilijä etsimään kuolleita merikotkia maastosta.

3. toukokuuta kuudes kuollut kotka löytyi kanervikosta. Tämä tapahtuu toisen kerran turbiini 21:n luona.

Seuraavana päivänä löytyy taas yksi. Se on seitsemäs. Toinen siipi ja pää puuttuvat.

Ja nyt on pesimiskausi. Siitä näkee, että se on hautonut. Parhaassa tapauksessa se on vain yrittänyt pesiä. Pahimmassa tapauksessa sen pesässä on munia tai poikasia.

Kolmantena päivänä peräkkäin löytyy kuollut kotka. Aikuinen, siivetön.

Turbiinit ovat vieneet hengen kahdeksalta kotkalta.

Smölan tapaukset ovat huolestuttavia. Mutta valtion asiantuntijoiden mukaan tämä on poikkeustapaus – ja nämä tapaukset eivät olleet ennakoitavissa.

Joudumme suruksemme toteamaan, että kävi juuri kuten pelkäsimme.

Ornitologinen yhdistys vaatii Smölan turbiinien pysäyttämistä. Statkraft on luvannut lisätä valvontaa, mutta myllyt jauhavat aina vain. Ne jatkavat siis lintujen silpomista.

Smölan luonto sai huippupisteet ennen rakennustöiden aloittamista. Tämä ei riittänyt suojelemaan aluetta.

Tullaanko luonto vastedes ottamaan paremmin huomioon? Siihen on vaikea vastata.

Toivottavasti saamme laajempaa tietoa ympäristökysymyksistä – ja toivottavasti tiedon soveltaminen helpottuu. Sen on tarjottava vaihtoehtoja ja estettävä vaarallisimmat projektit.

Ornitologi on kasvanut kotkien parissa Smölassa. Tuulivoimalan alueella oli elämää vain yhdessä pesässä.

Poikanen tulee elämään vaarallisesti lähdettyään lentoon. Toivottavasti se välttyy roottorien lavoilta ja kaikki sujuu hyvin.

Norjan rannikolle ollaan rakentamassa yli sata tuulivoimalaa. Jokainen kartan turbiini merkitsee yhtä voimalaa. Jokaisessa voimalassa myllyjä on muutamasta noin kahteen sataan.

Taustalla näkyy Hurtigruten, kuten se on näkynyt aina. Koskaan kukaan ei ole ominut horisonttia, ennen kuin nyt. Tuuliturbiinit saattavat vallata Hustadvikan taivaanrannan.

Mielestäni tunteet loistavat poissaolollaan politiikassa. Raha on ainoa arvo jota poliitikot ajattelevat.

Kuitenkin luonto edustaa niin monia muita tärkeitä arvoja. Se edistää henkistä ja ruumiillista hyvinvointia, se tarjoaa kokemuksia... Kunpa ne arvot olisi pantu toiseen vaakakuppiin...

Rannikkoalueet ovat tuhansien vuosien ajan olleet lintujen turvapaikka.

Olemme Hustadsvikan Orskjeralla, 10 km mantereelta. Ihminen on aina vierailut täällä, mutta vain ohimennen.

Alueella on niin paljon elämää vedenpinnan ylä- ja alapuolella, että on ehdotettu sen rauhoittamista, jotta kukaan ei saisi häiritä lintujen pesintää.

Elleivät energiayhtiöt rakenna tänne teollisuuslaitoksia. Ne ovat anoneet lupaa 78 turbiinin rakentamiseen, alueelle joka on 5 000:n jalkapallokentän kokoinen.

Ne aikovat rakentaa kolme saman kokoista laitosta Møreen ja Romsdaliin.

Kyseiset alueet sijaitsevat muuttoreittien varrella. Lintujen on onnistuttava välttämään 334 turbiinia.

Linnut lentävät siellä joka kevät ja syksy. Miljoonat linnut lentävät Trøndelagin ja Stadin välillä. Tämä on lintujen päätie.

Tuulet pyörittävät lapoja, ja rannikolla tuulee eniten. Muuttolintujen näkökulmasta asiat eivät voisi olla huonommin. Kukaan ei tiedä miten monet niistä katoavat mereen.

Runden lintusaarelta tulee tuhansittain lintuja, etsimään ravintoa merestä juuri täältä.

Miten ne voivat tulla tänne sanelemaan meille miten luontoamme tulisi käyttää ja miten meidän tulisi elää? Koko asia on niin järkyttävä.

He haluavat kuulemma maksaa siitä. Ei tällaista voi ostaa! En halua myydä tätä luontoa.

Ajatellaan vaikka Jærenia. Keinottelijat Tokiossa omistavat jo nyt suuren osan saaresta. Paikallisten yhteisöjen luonto on tuhattu ja ne saavat kantaa koko taakan.

Rannikkokunnille tarjotaan miljoonia rakennusluvista alueille, joille tällä hetkellä ei saa rakentaa edes mökkiä tai venevajaa.

Sama asia tapahtui Norjassa sata vuotta sitten. Tuolloin Sam Eyde, joka perusti Hydron, ja muut kiertelivät maata ja ostivat Norjan kosket pikkurahalla.

Nyt ollaan tuhoamassa viimeisiäkin luonnon rippeitä.

Luonnon tuhoutuminen on kova hinta energiasta.

Koskematon luonto on monen ihmisen elämänlaadun kannalta niin tärkeä tekijä, että he vaikka matkustavat maailman ympäri löytääkseen sellaisen.

Luonnosta saattaa tulla yksi maamme suurista voimavaroista.

Millään muulla Euroopan maalla ei ole yhtä upeaa rannikkoa. Me emme voi tietää mikä sen arvo tulee olemaan vuonna 2040.

Monessa maassa on alettu kehittää ns. ekoturismia. Norjassa me satsaamme turismiin joka pohjautuu elävään luontoon.

Luonnosta saattaa tulla nykyistäkin arvokkaampi, jos se säilyy koskemattomana. Alammeko nyt paremmin ymmärtää luonnon arvon?

Aivan suurenmoista! Upeaa. Koskaan ennen en ole nähnyt lintuja näin läheltä, tai näin villiä maisemaa. Kotkien näkeminen oli mahtavaa.

Aion tulla tänne uudestaan, mahdollisimman pian.

Helgelandille aiotaan rakentaa tuulivoimaloita koskemattomille alueille.

Mutta ekoturismilla saattaa siltäkin olla omat arvonsa.

Ulkomailla monet luonnonilmiöt luovat työpaikkoja ja tuloja.

Tiedän mistä ihmiset ovat valmiita maksamaan. Englannissa maksetaan jopa mäyrän näkemisestä. Mitä moni maksaisikaan jos saisi nähdä suurimman pöllömme?

Mielestäni potentiaali on suunnaton.

Kolmena viimeisenä vuonna Smölassa on tuullut vähemmän kuin ennen. Siksi tuotetaan myös vähemmän tuulivoimaa kuin yleensä.

Emme tiedä tuottavatko turbiinit niin paljon sähköä kuin energiayhtiöt olisivat toivoneet.

Tuulivoimalle on useita vaihtoehtoja, jotka ovat halvempia eivätkä vahingoita luontoa. Saamme lisää sähköä uudistamalla vesivoimaloita ja parantamalla siirtoverkkoa.

Sähkön säästämiseen on hyvät mahdollisuudet. Bioenergia ja lämpöpumput voivat myös tuottaa runsaasti lisäsähköä.

Tiesikö suurkäräjät tuulivoimaan satsatessaan, että tämä tulisi tuhoamaan korvaamatonta rannikkoa?

Suurkäräjät aikoo palauttaa biologisen monimuotoisuuden ennalleen kolmen vuoden kuluessa.

Hustadvikalaiset vastustavat tuulivoiman rakentamista. Tänä iltana sytytetään vartiotulia aina Lindesnesistä Tromsaan asti. Tämä on vanhan ajan tapa varoittaa rannikkoa uhkaavasta vaarasta.

Smölan kotkanpoikanen lentää viimeisen lennon kohtaloonsa. Tämä animaatio perustuu sen lähettimestä saatuihin viesteihin.

Se palaa takaisin syntymäseudulleen. Valitettavasti paikka sijaitsee 68 turbiinin keskellä.

Se on yhdeksäs merikotka joka kuolee yhdeksässä kuukaudessa.

Syksyllä kotkat ovat taas aktiivisempia. 1. syyskuuta löytyy elävä kotka jonka siipi on silpoutunut. Se lopetetaan turbiinin numero 38:n alla.

Lintu- ja eläinmaailma kukoistavat siellä missä ne saavat olla rauhassa. Rannikolla on vielä laajoja, yhtenäisiä alueita, jotka ovat luonnontilassa. Vain pieni osa niistä on rauhoitettu.

Kuitenkin luonnolla on niin suuri kansainvälinen arvo, että suurkäräjät on luvannut suojella niitä.

Tuulivoima tarvitsee laajoja, avoimia, harvaan asuttuja alueita. Siksi etsitään koskemattomia alueita joilla tuulee voimakkaasti. Sellaisia on rannikolla.

Energiayhtiöt tavoittelevat siis juuri niitä luonnonalueita joita me olemme luvanneet suojella. Viimeinen rannikkoidylli uhkaa muuttua teollisuusalueeksi.

Älkää unohtako, että tuulivoimalat pystytään purkamaan. Silloin ainakin projektin näkyvä osa tulee katoamaan.

Näin pieneltä näyttää Nidarosdomen verrattuna turbiineihin, jotka luultavasti tullaan rakentamaan Helgelandin lähelle.

Täällä huuhkaja on elänyt rauhassa sukupolvien ajan. Tämä on referenssialue koko Euroopalle.

Kuva ei kerro koko totuutta. Luontoon kajotaan jo kauan ennen kuin turbiinit pystytetään.

Tämän luonnon näemme siinä tapauksessa viimeisen kerran.

Kajoaminen on paljon muutakin kuin myllyjen rakentamista. 30 kilometriä maantietä, täyttömaat, 9 siltaa, penkereet ja kääntöpaikat tulevat hallitsemaan saaristoa ja jättämään luonnon varjoonsa.

Toimilupa myönnettiin 25 vuodeksi. Voidaanko sen jälkeen purkaa laitokset, peittää jäljet turpeella ja kuvitella, että luonto taas on ennallaan?

Täällä eläville lajeille luonto ei ole mikään kulissi.

Miten monta sataa vuotta huuhkajan ympäristön kehittyminen kesti? Ja miten nopeasti se pystytään tuhoamaan?

Suomennos: Kai Koskela
YLE FST5 2007